

діяльності викладачів музичної школи.

Перед мистецькими закладами постає питання створення безпечного освітнього та арт-терапевтичного середовища, функціонування якого забезпечує особистісний мистецький розвиток учнів і потребує відповідної моделі управління цим процесом. Системне бачення основних структурних елементів освітнього середовища, чинників впливу на розвиток та реформування цих складників, критеріїв і показників перевірки ефективності функціонування освітнього середовища мистецького закладу обумовлює прийняття відповідних управлінських рішень і має бути предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Мартинець Л. Система управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів / Серія 5. Педагогічні науки: реалії і перспективи. Вип 63, 2018 / режим допуску <https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/63-2018/28.pdf> 112-113.

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ

*Михайличенко С.С.
Кременчук, Україна*

Науковий керівник: Волошина Ганна Євгенівна, учитель технологій, трудового навчання Кременчуцького ліцею № 30 «Олімп» імені Н.М. Шевченко Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області

Актуальність теми дослідження: заняття з хореографії набувають популярності в закладах українського дошкілля. Народна хореографія є частиною комплексного вивчення варіативної складової освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва. Хореографія». Популярність впровадження хореографічних занять у закладах дошкільної освіти стає все більш поширеною. Зокрема після оприлюднення нової редакції Базового компонента 12 січня 2021 року на сайті Міністерства освіти та науки України. Така активність впровадження цього освітнього напрямку пояснюється піклуванням про фізичний розвиток дошкільників, задоволенням їх рухової активності, та популяризації естетичного та духовного виховання у ЗДО.

Впровадження освітнього напрямку було розглянуто на прикладі парціальної програми «Дитина». Освітній напрям хореографія у програмі «Дитина» описано для дітей віком: 4-5 років; 5-6 років; 6-7 років.

Велике значення для патріотичного виховання дітей має народна українська хореографія, особливої популярності вона набуває в теперішніх умовах, коли діти відчувають високий рівень національно-патріотичної свідомості. Педагогіка хореографії виконує низку функцій: загальноосвітні, виховні, оздоровчі. Перед вихователями та хореографами у системі сучасного

українського дошкілля постає завдання розвивати у дітей прагнення до збереження української історії, народної культури, українських традицій, а також формувати повагу до історії та культури інших народів. Формування естетичного виховання до сучасного світу має відбуватися на рівні дошкільної освіти. Естетичне виховання на заняттях з хореографії для дітей дошкільного віку має відбуватися за допомогою гри, казки, розповіді. Гра має поєднувати культурний та духовний компоненти, що допомагає дошкільнику краще засвоїти подану інформацію, а також впливає на гармонійний розвиток дитини та сприяє її подальшій соціалізації. Хореографічні заняття покликання на урізноманітнення навчання та виховання дітей у закладах дошкільної освіти.

Навчання дітей дошкільного віку народної хореографії сприяє формування естетичної культури, вихованню вольових якостей та покращує фізичний розвиток малюків. Під час занять відбувається розвиток слухової, зорової та м'язової пам'яті. Діти вчаться не тільки виконувати набір танцювальних вправ, а й рухатися в такт музики, контролювати своє тіло під час танцю, бачити сусіда – партнера для синхронного виконання рухів. Засобами народної хореографії у дітей можна сформувати не лише хореографічні вміння, а й виховати національно-патріотичне ставлення дитини.

Під час дослідження було проведено констатувальний експеримент із дітьми старшої вікової групи (від 5 до 6 років) на базі ЗДО (ясла-садок) комбінованого типу № 78 Кременчуцької міської рада Кременчуцького району Полтавської області (далі: ЗДО № 78). Констатувальний експеримент тривав у декілька етапів. Спочатку ми просто спостерігали за поведінкою дошкільників під час заняття хореографією, потім просили їх навчити вихователя виконувати народні рухи, наступним етапом експерименту було спілкування з дітьми де ми виявляли стан сформованості знань про український народний костюм. Слід зазначити, що постійних занять з хореографії у дітей на базі ЗДО № 78 немає.

Мета впровадження хореографічних занять для дошкільників віком від 3 до 7 років полягає у:

- формувати у дітей основи хореографічних знань;
- сприяти розвитку індивідуальності дитини в дитячому колективі;
- формувати естетичний смак та інтерес до здорового способу життя;
- формувати початкові знання щодо видів мистецтва.

Критерії сформованості естетичної культури дошкільників засобами народної хореографії були адаптовані під вік дітей:

1. Когнітивний – перевіряли знання дошкільників з основ народного танцю (уклін, позиція рук, позиція ніг), знання музичної грамотності (включали різні жанри музики і діти мали на слух виявити українську народну мелодію);

2. Мотивація – виявляли зацікавленість дошкільників до занять з народних танців;

3. Творчий – виявляли знання дошкільників про український костюм жінки та чоловіка, українську символіку (показували малюнки елементів костюму, просили назвати (віночок, спідниця, чобітки, рушник, шаровари)).

Мета експериментального дослідження – практичним шляхом виявити

рівень сформованості естетичної культури дошкільників засобами народної хореографії. У дослідженні взяли участь діти старшого дошкільного віку м. Кременчук. Слід зазначити, що на постійній основі заняття з хореографії у дошкільному закладі не проводяться. Кількість досліджуваних 10 дітей. Під час проведення дослідження нами були використані такі методи: спостереження, бесіда, дидактична гра.

У дослідженні були задіяні такі методики:

- дидактична гра «Я тебе навчу»;
- методика на перевірку мотивації дітей;
- тест на знання дітьми елементів українського народного костюму.

Під час проведення констатувального експерименту нам вдалося встановити, що більшість дітей у ДНЗ любить заняття із хореографії. Дошкільники обізнані про український народний танець, та народні костюми. Досить легко було встановити контакт із експериментальною групою, більшість дітей були зацікавлені під час розмови із радістю виконували запропоновані завдання. Деякі діти були невпевнені та скуті, під час розмови не могли дати чітку відповідь. Констатувальний експеримент проводився для виявлення та встановлення рівня сформованості естетичної культури дошкільників засобами народної хореографії. Більш детальна інформація про результати констатувального експерименту наведена у таблиці 1.2.

Таблиця 1.1

Зведена таблиця початкової сформованості естетичної культури дошкільників засобами народної хореографії

№	Ім'я дитини, вік	Питання			Бали	Рівень
		1	2	3		
1.	Дарина (5 років)	2	4	5	11	В
2.	Іван (6 років)	1	3	4	8	С
3.	Андрій (5 років)	0	2	2	4	Н
4.	Маша (5 років)	3	3	6	12	В
5.	Катя (6 років)	1	4	7	12	В

6.	Матвій (5 років)	0	1	2	3	Н
7.	Діма (6 років)	1	2	2	5	Н
8.	Юля (5 років)	2	5	6	13	В
9.	Оля (5 років)	1	4	4	9	С
10.	Настя (5 років)	0	2	1	3	Н

Отже, проаналізувавши результати констатувального експерименту, ми виявили, що із 10 дітей у групі:

- 4 дітей мають низький результат;
- 2 дітей мають середній результат;
- 4 дітей мають високий результат.

Наступним етап нашої роботи буде підготовка та проведення формувального експерименту. Для цього нам потрібно врахувати результати дітей і спиратися на дошкільників із низьким та середнім результатом. Нами буде розроблено методика розвитку творчих здібностей дошкільників засобами народної хореографії.

Як відомо, що фундаментом розвитку творчих здібностей дошкільників є особливості психологічного розвитку дітей. Серед основних психологічних особливостей виділяють наступні:

- емоційна чутливість дошкільника;
- динамічна і яскрава уява;
- щирість викликана емоціями;
- пізнавальна активність.

Нами було запропоновано проводити заняття з хореографії у вигляді сюжетно – рольових ігор, що допомагає дошкільникам уявити конкретний образ, проявити свою фантазію. Такі ігрові заняття сприятимуть розвитку творчих здібностей дітей.

Наприклад, сюжетно – рольова гра «Знайди потрібну річ для танцю». Для більшого вивчення українського народного костюму дошкільникам пропонується послухати українську мелодію, перед ними розкладені елементи українського костюму та інший танцювальний реквізит.

Мета: закріпити знання дошкільників про український народний костюм, розвиток уваги, уяви.

Завдання: діти мають обрати потрібний реквізит для танцю із запропонованих: віночок; червона стрічка; шаровари; балетна пачка; спортивні кросівки; бальне взуття; помпони для черлідінгу; червоні чобітки.

Отже, процес гри при вивченні танцю чи нових танцювальних рухів із дітьми дошкільного віку спрощує запам'ятовування, а ще викликає інтерес до занять з хореографії. Для кращого результату хореограф має включати в заняття будь-які предмети, атрибути, бутафорію, елементи костюмів, іграшки.

Наша методика полягає в тому, що хореографу було запропоновано протягом певного періоду проводити тематичні заняття. На кожному занятті діти вивчали якийсь новий народний рух уявляючи себе відповідною тваринкою. Наприклад, якщо потрібно було вивчити стрибки – хореограф пропонував діткам уявити себе зайчиками (зайчики швидко та високо стрибають). Якщо, наприклад, потрібно було вивчити притопи – дітки уявляли себе великими, важкими ведмедями, які переступають повільно з ноги на ногу. Також дітки уявляли себе мишками – вчилися швидкій ході на носочка (мишка бігає швидко та тихенько).

За допомогою таких занять діти вивчали нові рухи народної хореографії, вивчали характеристики тварин, фантазували та розвивали уяву. Такі заняття були цікавими для дошкільників, які викликали у них ряд почуттів пов'язаних з уявою, увагою, фантазією. На кожному занятті відбувалося повторення вивченого на попередньому занятті. При цьому ми промили хореографа інколи казати назву руху для того щоб діти показали його, а інколи характеристику тваринки, наприклад, хореограф каже: «дітки покажіть рух з минулого заняття, що ми вивчали як робить швидкий зайчик», діти мають показати вивчені стрибки. Завдяки спеціально підібраним вправам ми розвивали в дітей естетику виконання народних рухів, а також здатність сприймати, швидко відтворювати потрібний танцювальний елемент. Також на заняттях виховувалася цілеспрямованість, почуття ритму, терпіння, витримка, дисципліна. Такі ігрові заняття дітям дали уявлення про акторську майстерність, уявляючи себе різними тваринками вони втілювалися в образ і їм це дуже подобалося, інколи і після заняття діти продовжували грати роль зайчика чи мишки. Заняття з народної хореографії прищеплюють дітям основи естетичного виховання, любові до народної музики та народних традицій.

Після впровадження в експериментальній групі розробленої нами методики з формування естетичної культури дошкільників засобами народної хореографії було проведено ще один експеримент. На цьому етапі ми провели вже формувальний експеримент з групою дітей, які працювали за нашою методикою більше ніж півроку. Формувальний експеримент проводився для встановлення ефективності запропонованої нами методики, досліджували рівень підвищення чи пониження творчих здібностей дошкільників засобами хореографічного мистецтва. Для цього було запропоновано дітям 3 завдання з максимальною кількістю балів – 15.

Завдання 1 проводилося за допомогою дидактичної гри «Назви мелодію». Експериментальна група дошкільників поділилася на пари, пара дітей виходить на середину хореографічного залу та слухає мелодію яку їм пропонує хореограф. Якщо діти вважають, що це мелодія підходить для українського народного танцю вони повинні почати танцювати вивчені народні рухи, якщо мелодія не підходить діти мають стояти і не рухатися. За це

завдання дошкільники могли отримати від 0 до 4 балів. Хореограф включав 4 різні мелодії, 2 із них були сучасні або класичні, 2 народні.

0 балів – якщо дитина простояла і не виконала завдання або відмовилася виходити на середину залу;

1 бал – якщо вона вгадала одну мелодію;

2 бали – якщо вгадала дві мелодії і відповідно рухалася або не рухалася під них;

3 бали – якщо дитина вгадала три мелодії і відповідно рухалася або не рухалася під них;

4 бали – якщо зробила все правильно і під дві мелодії рухалася, під дві стояла, так як зазначено в завданні.

Завдання 2 проводилося так щоб діти не знали про те, що за ними спостерігають. Перед початком заняття було отримано дозвіл встановити камеру та знімати звичний робочий процес на занятті. Під час цього завдання ми спостерігали рівень зацікавленості та мотивації дітей. Поведінку дітей під час заняття. Аналізували та порівнювали мотивацію та поведінку дошкільників на заняттях із констатувальним експериментом. За це завдання можна було отримати від 0 до 3 балів.

0 балів – отримують ті діти які не хотіли йти на заняття, нервували, плакали, під час заняття не виконували прохання хореографа;

1 бал – якщо дитина постійно відволікається, нервує, плаче, відмовляється виконувати деякі вправи, але долає свої емоції і починає щось робити;

2 бали – якщо дитина ніби і виконує завдання, але при першій можливості займається своїми справами;

3 бали – отримують діти, які добре виконують завдання, слухають хореографа, не відволікаються.

Завдання 3 на виявлення творчого компонента. Дітям пропонується папір, олівці, фарби. Метою завдання постає виявити розвиток уяви, творчих здібностей, фантазії, пам'яті дошкільника. Запропонувати дошкільникам пригадати та намалювати жінку та чоловіка одягнутими в український народний костюм, пригадати українські символи: рушник, паляницю, калину, прапор, пшеницю. За виконання цього завдання дошкільник може отримати від 1 до 8 балів.

1-2 бали – дитина намагалася намалювати на запропоновану тему, малюнок не зрозумілий, пояснити не змогла;

3-4 бали – дитина намалювала малюнок все одним кольором, намагалася пояснити що намальовано;

5-6 балів – намальовано жінку та чоловіка в українських костюмах, розмальовано різними кольорами, пояснила сюжет малюнку;

7-8 балів – чітко намальовано та зрозуміло жіночий та чоловічий український костюм, намальовано додаткові українські символи, пояснила сюжет малюнку.

Більш детальна інформація про результати констатувального експерименту описана у таблиці № 2. За підсумками діагностики дошкільник

може набрати максимум 15 балів.

Рівні сформованості естетичної культури:

Від 1 до 5 – низький рівень (Н);

Від 6 до 10 – середній рівень (С);

Від 11 до 15 – високий рівень (В).

Високий рівень (В): діти мають повні знання про народний танець, елементи українського одягу, має бажання та мотивацію займатися танцями. Діти можуть дати відповідь на запитання щодо хореографії, показати вивчені елементи на занятті.

Середній рівень (С): діти не мають повних знань про народну хореографію. Не завжди можуть назвати елементи українського народного одягу. Не виявляють яскраво вираженого бажання займатися танцями, не завжди можуть показати вивчені танцювальні рухи.

Низький рівень (Н): діти не знають що таке український народний танець, не володіють знаннями про український народний костюм, не виявляють бажання відвідувати заняття з хореографії, не можуть показати вивчені танцювальні рухи.

Таблиця 1.2

**Зведена таблиця сформованості естетичної культури дошкільників
 засобами народної хореографії**

№	Ім'я дитини, вік	Питання			Бали	Рівень
		1	2	3		
1.	Дарина (5 років)	4	2	7	13	В
2.	Іван (6 років)	3	2	6	12	В
3.	Андрій (5 років)	1	1	5	7	С
4.	Маша (5 років)	4	3	6	13	В
5.	Катя (6 років)	2	2	7	11	В
6.	Матвій (5 років)	1	1	4	6	С

7.	Діма (6 років)	1	1	5	7	С
8.	Юля (5 років)	3	2	8	13	В
9.	Оля (5 років)	3	1	6	10	С
10.	Настя (5 років)	0	1	4	5	Н

Проаналізувавши результати формувального експерименту, ми виявили, що із 10 дітей у групі:

- 1 дитина має низький результат;
- 4 дітей мають середній результат;
- 5 дітей мають високий результат.

Отже, за результатами другого формувального експерименту було встановлено, що показники покращилися. В констатувальному експерименті низький рівень був у 4 дітей – зараз 1. Середній рівень мало 2 дітей – зараз 4. Високий рівень мало 4 дітей – зараз 5. Можна зробити висновок, що впроваджена нами методика була ефективно підібрана під вікові та індивідуальні особливості дітей, та допомогла хореографу і вихователю покращити рівень знань та розвинути творчі здібності дошкільників. Творчі здібності є важливим етапом розвитку дитини, які розвиваються за допомогою накопичення знань та досвіду творчої діяльності.

Нашу методику можна впроваджувати в ЗДО, позашкільним гурткам, хореографічним колективам, шкільним гурткам, та всім тим хто зацікавлений у впровадженні та розвитку народної хореографії для дітей.

Дорослим потрібно пам'ятати про те, що наскільки будуть використані творчі можливості під час дитинства - багато в чому буде залежати творчий потенціал дорослої людини.

Після аналізу отриманої інформації про рівень розвитку творчих здібностей експериментальної групи дітей, нами було розроблено методику розвитку творчих здібностей дошкільників засобами народної хореографії та згодом перевіряли її ефективність. Методика полягала в тому, що нами було запропоновано проводити хореографічні тематичні заняття по вивченню нового танцювального народного елемента за допомогою образу тварин. Діти уявляли себе зайчиками та вчилися легко, високо, безшумно стрибати, як ця тваринка. Такі заняття проводилися протягом певного часу, хореограф акцентувала увагу дітей на образ тварин для розвитку уяви, фантазії та перевірки уваги на наступне заняття. Також нами було дано рекомендації вихователям проводити заняття в дусі національно-патріотичного виховання. На таких заняттях вихователі розповідали дітям за народні українські костюми жінки та чоловіка, українську символіку. Після тривалої і злагодженої роботи

хореографа та вихователя був проведений ще один експеримент. Формувальний експеримент складався із трьох завдань, де діти мали намалювати україночку та козака, національні символи, також мали визначити де звучить українська народна мелодія. Після впровадження нашої методики по розвитку творчих здібностей дітей засобами народної хореографії показники другого експериментального дослідження були кращі ніж першого. Можна прийти до висновку, що впровадження розробленої нами методики дало позитивний результат.

Успішне формування творчих здібностей у дітей дошкільного віку можливе лише за комплексного та систематичного проведення занять хореографії, вокалу, музики, образотворчого мистецтва.

Важливо у своїй педагогічній роботі пам'ятати, що будь-яка пізнавальна активність дошкільника проводиться через гру, особистий приклад та врахування індивідуальних особливостей дитини.

СУЧАСНИЙ КЕРІВНИК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ – МЕНЕДЖЕР ІННОВАЦІЙ

*Найдун Л.В.
Полтава, Україна*

Науковий керівник: Пивовар Ніна Михайлівна, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Освіта України проходить етап метаморфозу – перетворення. Зміни, що відбуваються в освіті, пов'язані з процесами формування нового українського суспільства. Тривають інтеграційні процеси пов'язані з новими викликами. Освітняни мають володіти технологіями, вміти зацікавити сучасного отримувача освітніх послуг якісним та сучасним контентом.

Перехід на онлайн-навчання, пов'язаних спочатку з пандемією COVID-19, а потім з військовою агресією Російської Федерації, вплинув на освітні процеси на всіх рівнях.

Сучасний учень відрізняється від радянського та пострадянського учня. Зараз інформація вже не є цінністю, бо кожен може вільно скористатись всесвітньою мережею інтернет та знайти необхідну інформацію. Педагог має скоординувати, зацікавити, виступати фасилітатором для успішного оволодіння ключовими компетентностями. Сприяти всебічному розвитку самого педагога має адміністрація закладу освіти. Сучасний керівник закладу освіти – менеджер інновацій.

Сьогодення нас змушує шукати шляхи до якісної організації освітнього процесу, створювати нове, поєднуючи з досвідом великих педагогів. Кожен вчитель знайомий з роботами педагога, що став новатором, змінив підхід до виховання підростаючого покоління, Антоном Макаренко[1]. Найважливішим